

dat vertrek voor Moeder, die toen al niet goed meer was, daar zij al sinds de geboorte van Gerard een vreeselijke ziekte onder haar leden meevoerde n.l. de in die tijd de z.g.n. tering. Tegenwoordig is dat de t.b.c. Zij hoestte altijd en erg veel. Zulks was Grootmoeder en de ooms zeer welbekend en daarom dat zeer zware afscheid van haar. Ik zie in mijn geest nog dat dramatische afscheid plaats hebben. Zij zei: Jullie zie ik nog wel weer, maar mijnlieve Liesbeth niet meer. Het zou in zo verre ook waarheid worden dat ze Moeder nooit meer heeft gezien, want 4 jaar nadien is zij reeds gestorven. Maar ook van ons heeft zij nooit meer iemand gezien, daar er bij ons niet de minste trekklust in zat, om naar Amerika te gaan. Later is zij zelf gestorven, maar van heimwee dan van ziektes. Maar de Heere wilde het zo, hoewel zij niet veel gelukkige jaren aan de overzijde der Oceaen heeft beleefd. Het begon al toen zij nog maar in Rotterdam scheep zouden gaan. Oom Louis werd afgekeurd en mocht niet mee. Je kunt je zulk een toestand even indenken, als men dan met twee zoons denkt weg te gaan en er wordt dan een teruggezonden. Nog zie ik dit tafereel voor ogen. Toen wij 's avonds thuis kwamen van ons werk zat Oom Louis weer bij ons in huis. Wat raad? Hij gaat direkt over Antwerpen met de Red Star line van de Belgische Maatschappij en daar zagen ze niet zo nauw en dat gelukte net. Zodoende kwam hij slechts enkele dagen later in Amerika aan dan zij. Tegenwoordig gaat dat geheel anders, daar weken van tevoren al zulk een keuring plaats heeft.

Toen onderweg op de boot sterft het jongste kind van Oom Marien en wordt in de golven nedergelaten. Wat een toestand, om niet te beschrijven. En dan niet van armoede zoals zovelen in dien tijd weg te moeten.

Maar ook in Amerika zelf is het hun niet zo erg meegevallen. Oom Louis is daar later op betrekkelijk al flinke leeftijd getrouwd met een vrouw, die afkomstig was uit Groningen. Hier heeft hij een kind bij gehad, n.l. Suzan welke nog af en toe correspondentie onderhoud met de familie en die zoals nog nader blijken zal hier ook eens geweest is. Toch heeft hij met deze vrouw ook slechts enkele jaren getrouwd geweest, daar ook zij al vroeg is gestorven. Later is hij toen weer met een zuster van haar getrouwd. Ook Tante Geerte is reeds vroeg gestorven en de vrouw van Oom Piet. Alle nog betrekkelijk op jonge leeftijd.

We keren nu nog even terug op haar wonen daar achter. Zoals gezegd woonden daar de Fam. Snoep, die erg goed waren met Bure Suusje, zo ze Grootmoeder altijd noemden. Zij hadden in 1900 ook een zware slag doorleefd door het sterven van haar Man en Vader, op de leeftijd van 58 jaar, dus eigenlijk nog geen leeftijd. Ook hij had jaren gesukkeld. Pietje was toen nog slechts 10 jaar oud. Zij kwam vanzelf ook veel bij Grootmoeder over de vloer, daar Grootmoeder zeer veel van kinderen hield. Zodoende ontmoette zij ook ons nog al eens. Wat zijn de wegen des Heeren toch wonderlijk en wat heeft zij dat later toch dikwijls opgehaald. Reeds toen kreeg zij de toezegging in haar : dat zal later mijn Man worden. Ik heb er nogal eens om gelachen als zij dit ophaalde, daar zij zeer goed van geheugen was en die oude dingen kon vertellen als waren zij gisteren gebeurd. Ik zelf had daar niet de minste erg in, maar later zou toch blijken dat ze het goed voor had gehad. Wij hebben samen later deze dingen menigmaal in herinnering gebracht, wat zij gaarne deed over de oude tijd spreken. We zien hierin de Hand de Heeren die alles regeert en naar Zijn wijs bestel des mensen lot en leven regeert. Echter was ik toen nog maar een jongen van 13 jaar en zij nog maar 12 jaar. Er zou nog veel moeten gebeuren eer het zo ver was.

Toen in datzelfde jaar 1902 stierf op 19 december van ons een halfzuster Maria, die slechts enkele dagen ziek was geweest, aan zgn. nekkramp een zeer gevaarlijke en ongeneeslijke ziekte. Zij was slechts 19 jaar oud. Ik moest dus zomers en ook 's winters al mee gaan werken de school was al achter de rug, alleen in de winter nog eens naar de avondschool, die toen